

Norsk studentorganisasjon

Holbergs gate 1 / 0166

Oslo

T: 22 04 49 70

E: nso@student.no

W: www.student.no

Internasjonal plattform

«Satsing på internasjonalisering er ikke et luksusgode eller et overskuddsfenomen, men helt nødvendig i en globalisert verden»

Internasjonal plattform

Vedtatt av NSOs landsmøte, 26. mars 2017.

1. Innledning

Internasjonalisering er en kilde til samhold, økt samfunnsnytte, nye impulser og kulturell utveksling på tvers av landegrensene. Satsing på internasjonalisering er ikke et luksusgode eller et overskuddsfenomen, men helt nødvendig i en globalisert verden – spesielt innenfor forskning og utdanning.

NSO mener utdanning må sees på som en menneskerett og ikke som en handelsvare. Lik rett til utdanning er en forutsetning for et rettferdig samfunn. Tilgang og mangfold er bærebjelker i et moderne utdanningssystem.

Den økte globaliseringen gjør at våre utfordringer som studenter, mer enn noen gang, henger sammen med utfordringene våre medstudenter i andre land står overfor. Global studentsolidaritet er derfor avgjørende.

NSO definerer internasjonalisering av høyere utdanning som hvordan nasjonale myndigheter og utdanningsinstitusjoner på alle nivåer møter utfordringene og mulighetene som følger av økt globalisering. Internasjonalisering av hele utdanningsløpet muliggjør økt kunnskapsspredning, faglig utvikling og nyvinning i et globalt fellesskap. Et globalt kunnskapsfellesskap bidrar i til å løse menneskehetens utfordringer, og sammen skape økt samfunnsnytte. Det setter også norske studenter i stand til å bedre håndtere globaliserte arbeidsmarkeder og akademiske miljøer, ved å gi dem den nødvendige kulturelle og faglige kompetansen.

Norsk høyere utdanning skal være internasjonalt orientert, forskningsbasert og samfunnsrelevant. Et velfungerende akademisk miljø innebærer at vitenskapelig ansatte og studenter kan forske, uttale seg og organisere seg fritt. NSO må derfor støtte opp om akademisk frihet og ytringsfrihet også utenfor Norge.

2. Internasjonale akademiske prosesser

For å sikre høy kvalitet i kunnskapsutviklingen må høyere utdanning og forskning i Norge skape nettverk internasjonalt, og benytte seg av kunnskap gjennom det globale akademisk miljø for å levere relevante og nyttige bidrag til samfunnet. Internasjonale organisasjoner og prosesser skal ha som mål å bidra til reell lik rett til utdanning, og arbeide for studenters finansielle, akademiske og sosiale rettigheter.

2.1 Premisser for overnasjonale prosesser

I enhver overnasjonal prosess innenfor høyere utdanning som Norge deltar i, må en helhetlig tilnærming til utdanningens funksjon og rolle ligge til grunn. Denne inkluderer:

- Akademisk frihet for studenter og vitenskapelig ansatte.
- At finansiering av utdanning er et offentlig ansvar.

- Forberedelse til arbeidslivet.
- Forberedelse som aktive innbyggere i demokratiske samfunn.
- Lik rett og like muligheter til å ta og fullføre høyere utdanning.
- Personlig utvikling.
- Vedlikehold og utvikling av en avansert, omfattende og mangfoldig kunnskapsbase.

Det norske høyere utdanningssystemet må forholde seg til sine internasjonale forpliktelser, og skal ligge i front på implementeringen av disse. Implementeringen skal tilpasses den norske konteksten. Arbeidet med overnasjonale strukturer må gjøres i demokratiske og representative organer. Studentmedvirkning må være formalisert for at prosessen skal være legitim.

Akademisk frihet skal bevares, og en høy etisk standard skal være gjeldende i alle prosesser.

2.2 Utdanningspolitiske prosesser og organer

2.2.1 European Higher Education Area – EHEA

Det overordnede målet for EHEA er at man på et europeisk nivå skal ha felles systemer for høyere utdanning, som gjør det enkelt å være student på tvers av landegrensler. I tillegg skal myndigheter og andre aktører ha lettere for å sette seg inn i hvordan høyere utdanning fungerer i andre land, slik at de kan vurdere høyere utdanning i disse. Åpenhet og gjennomsiktighet på tvers av landene i EHEA er grunnleggende forutsetninger for samarbeid og tillit til hverandres utdanningssystemer. EHEA skal arbeide med å utvikle felles løsninger og målsetninger innenfor områdene gradssystem, kvalitetssikring, godkjenning, livslang læring, mobilitet, relevans og mangfold.

NSO mener at hensynet til studentsentrert læring (Student Centered Learning – SCL) skal ligge til grunn for alt arbeid i EHEA. Det er derfor viktig for NSO at norske myndigheter, gjennom sin deltakelse i EHEA, kjemper for dette perspektivet, og at dette skal gjennomsyre alt arbeid. NSO forventer at norske myndigheter fremmer betydningen av samarbeidet i EHEA. EHEA må være en prioritet for alle medlemsland for å fungere som et felles prosjekt. NSO forventer også at norske myndigheter går foran og forventer at alle medlemsland inkluderer sine nasjonale studentorganisasjoner i nasjonale debatter på disse områdene, og lytter til studentenes meninger.

Samarbeidspartnerne i EHEA¹ er viktige for fremdriften av prosessene i EHEA og for debatten på de ulike områdene. Likevel er det helt avgjørende at beslutninger tas av medlemslandene gjennom *Ministtermøtet*.

Det er nødvendig for legitimiteten til EHEA at det utarbeides ordninger med konsekvenser for medlemsland som faller for langt etter i innføringen av felles løsninger, eller ikke viser vilje til å bruke disse løsningene.

---

¹ ESU, EUA, EURASHE, ENQA, EI, EU, CoE, Business Europe

NSOs internasjonale plattform

2.2.2 Rangeringer

Rangeringer som bygger på en utvelgelse og vektlegging av noen kvantitative parameter – og har liten eller ingen reell sammenheng med utdanningskvaliteten på institusjonene – skal ikke anerkjennes som verktøy for vurdering og sammenlikning av institusjoner. Slike rangeringer bør heller ikke brukes til styring av utdanningssektoren. NSO mener vi må fortsette utviklingen av flere kvalitative indikatorer. Bruken av indikatorene skal bidra til kvalitetsutvikling på institusjonene. Det bør inkluderes indikatorer som sier noe om mangfold, likestilling og sosialt samfunnsansvar.

2.2.3 Den europeiske union (EU) og Europakommisjonen

EU har vært en viktig pådriver i Bologna-prosessen. NSO mener EU skal fortsette å støtte opp om Bologna-prosessen framfor å utvikle sin egen høyere utdanningspolitikk i EU-regi.

EU bør opptre støttende og tilretteleggende overfor nasjonalstatene og de prosessene som er forhandlet fram dem imellom. Gjennom rammeprogram for forskning og mobilitetsprogram for utdanning kan EU bidra positivt til å nå mål som settes i Bolognaprosessen.

Deltagelse i europeiske forskningsprosjekter – slik som EU sitt åttende rammeprogram, Horizon2020 – er viktig for kunnskapsutviklingen i Norge. De tematiske prioriteringene, krav om åpen publisering og vektlegging av kjønnsbalanse, er blant tiltakene som NSO støtter.

2.2.4 Erasmus+

Erasmus-programmene har vært det viktigste økonomiske hjelpemiddelet for å binde sammen utdanningssystemer i Europa. Fraværet av skolepenger for Erasmus-studenter, og rene stipender, er avgjørende for mobilitet – spesielt fra land der en ikke får studiestøtte eller støtte til skolepenger for å studere i utlandet. Norge og norske utdanningsinstitusjoner må bli flinkere til å tilrettelegge for at norske studenter benytter seg av ordningen, særlig til praksisopphold i utlandet.

Erasmus+-stipendet bør være tilpasset mottakerlandet, ikke avsenderlandet som tidligere praktisert. Erasmus+-stipendet skal være på et nivå som gjør at det dekker alle kostnader forbundet med oppholdet. Lånegarantiordningen for masterstudenter skal legges om til rent stipend for å bidra til økt mobilitet. NSO er i utgangspunktet imot enhver ordning som bidrar til å øke den samlede gjeldsbyrden til studenter i Europa. Organisasjonsstøtten i Erasmus+ bør legges om slik at den gir European Students' Union en økt og mer langsiktig finansiering.

Etter 2020 bør institusjoner oppfylle minstestandarder i EHEA for å kunne være med i videreføringen av Erasmus+.

2.2.5 Praksismobilitet

Når det gjelder profesjonsstudier som krever praksis, skal også praksisopphold i utlandet bli godkjent. Alle studenter som gjennomfører obligatorisk praksis utenfor Norge bør få

studiepoeng og ha rett på en stipendordning, med forbehold om at utdanningsinstitusjonene har godkjent praksisstedet.

Det bør oppfordres til praksis i utlandet til studenter på studieretninger som ikke krever praksis i utgangspunktet. Hvis det ikke er mulig å innlemme utenlandsk praksisopphold i graden, bør institusjonene bevilge studiepermisjon.

Utdanningsinstitusjonene skal ha plikt til å opplyse om praksismuligheter til sine studenter. Saksbehandlingen rundt praksisopphold i utlandet må forenkles.

2.2.6 OECD

Norge bør benytte OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) sine analytiske kapasiteter til å få sammenligningsgrunnlag.

3. Kommersialisering og bruk av utdanning som en handelsvare

NSO mener at utdanning ikke er en handelsvare og at studenter ikke er et middel for profitt. Institusjoner driftet av andre enn det offentlige skal være organisert slik at ingen eiere kan oppnå økonomisk vinning gjennom utdeling av utbytte fra institusjonens drift og kapital. Utdanning må forsvares mot kommersialisering og økonomisk vinning. NSO er imot internasjonale handelsavtaler som forholder seg til utdanning som en vare for økonomisk fortjeneste.

3.1 Branch-campus

Branch-campus er en filial av en institusjon som er etablert i et annet land. NSO mener utviklingen, hvor slike campus etableres, er problematisk fordi det skaper uklarhet rundt juridisk lovverk, ansvar for kvalitetssikring og ansettelsesforhold. Norske utdanningsinstitusjoner skal ikke kunne opprette campuser i utlandet, og det skal ikke være mulig for ikke-norske institusjoner å opprette campuser i Norge.

NSO anser ikke studieprogrammer i regi av norske institusjoner i utlandet, uten tilknytning til en nasjonal institusjon i det aktuelle landet, som internasjonalt utdanning.

Det skal ikke kreves skolepenger for slike studier, og de må underlegges norske lovverk og retningslinjer for tilsyn.

4. Lik rett og like muligheter til internasjonalt utdanning

Mangfold i den mobile studentmassen øker samfunnsnyttene av internasjonalisering og interaksjon med internasjonale studenter er nyttig for studentmassen som en helhet.

Mobiliteten må speile studentmassen og befolkningen. NSO er derfor imot programmer og forsøk på å gjøre internasjonalt utdanning og mobilitet til et ytterligere elitefenomen.

For å oppnå at flere studenter drar på utveksling, kreves det en helhetlig tilnærming til mobilitet gjennom hele utdanningssystemet, fra grunnskole til høyere utdanning, samt

NSOs internasjonale plattform

rådgivning. Det må derfor gis mer statlige midler til informasjonsarbeid om mulighetene for utveksling. NSO krever at det utarbeides en nasjonal strategi for internasjonalisering.

Det skal finnes gode støtteordninger for studenter med nedsatt funksjonsevne. Det er vertsinstitusjonen eller vertsnasjonen som skal ha det overordnede ansvaret for slike støtteordninger, og støtteordningene må også synliggjøres bedre.

5. Mobilitet

En reell internasjonalisering må bygge på utveksling av mennesker og ideer. Mobilitet bidrar til internasjonalisering av høyere utdanning ved å legge til rette for interaksjon mellom studenter, forskere og fagmiljøer. Forståelse for andre perspektiver og akademiske tilnærminger bør oppleves om man skal forstå dem godt. Mobilitet gir gjensidig samfunnsnytte for både opprinnelses- og vertsland. Et land tjener både på studenter som blir i vertslandet og de som drar andre steder. Det er en fordel for Norge at andres internasjonale kompetanse også inkluderer kompetanse om oss. Akademisk internasjonal interaksjon gir kvalitet i utdanningen og økt samfunnsnytte.

Samtidig skjer det mye viktig uformell læring gjennom et utdanningsopphold i utlandet. Å tilpasse seg andre systemer, kulturer og praksiser er eksempler på internasjonal kompetanse som opparbeides utenfor selve utdanningen. For å få mest ut av utvekslingsoppholdet bør studentene tilbys kurs i interkulturell kompetanse før og etter endt opphold.

NSO mener at man skal ha et nasjonalt mål om at minst 30 prosent av norske studenter skal reise på utveksling. Institusjonene skal derfor utarbeide strategier for å årlig øke prosentandelen som drar på utveksling. Det skal også tilrettelegges for at flere får ta lengre opphold eller hele grader i utlandet. Som et tiltak for økt internasjonal erfaring blant studentene, bør ingen studier akkrediteres uten minst én kvalifisert utvekslingsavtale.

NSO mener institusjonene er forpliktet til å gi gode utvekslingslinsemuligheter til studentene. Der det er mulig, skal det gis anledning til å ta frie studiepoeng i utlandet.

Utvekslingsopphold kortere enn tre måneder skal telles i en egen statistikk og bør gi noen grad av uttelling i finansieringssystemet.

Et mål innen mobilitetssatsningen bør være at man har en balansert flyt av studenter. Det bør være et mål å oppnå balanse på følgende punkter:

- Makrobalanse: Hvor mange vi totalt sender ut versus hvor mange vi mottar.
- Regional balanse: Hvor norske studenter drar til og hvor vi har utdannings- og forskningssamarbeid i verden.
- Bilateral balanse: Hvor mange vi mottar versus hvor mange vi sender ut til det enkelte samarbeidsland.
- Mangfold i mobiliteten: Den mobile studentmassen skal speile befolkningen

NSO mener det er viktig å ha bilaterale samarbeid med strategiske satsningsland, for å sikre tilgang på kunnskap og kompetanse. Det bidrar til økt internasjonalisering, kvalitet og relevans i norsk utdanning og forskning.

Samtidig mener NSO at utdanning er et av de viktigste utviklings- og bistandspolitiske virkemidlene vi har. Norge skal finansiere utdanning og opphold over bistandsbudsjettet, gjennom mobilitetsstipender for studenter fra det globale sør. Dette skal bidra til at studentene, gjennom utdanning i Norge, kan tilegne seg de nødvendig kunnskapene for å drive utvikling i hjemlandet. Bredde og variasjon øker verdien av studentmobilitet ved at det skaper nye perspektiver.

Det bør være en sammenheng mellom studier det gis støtte til og de utdanningene som godkjennes i etterkant. Utenlandske grader skal godkjennes i Norge dersom det ikke kan bevises tydelige forskjeller mellom den utenlandske graden og tilsvarende grad i Norge. I noen tilfeller kan det være hensiktsmessig å tilby tilpasningskurs for å få godkjent en utenlandsk grad.

Det skal legges bedre til rette for at studenter kan benytte seg av andre muligheter for utveksling, utenom de faste avtaler som finnes ved sine utdanningsinstitusjoner, slik som en kan med Free-movers-ordninger.²

Balansert mobilitet deler kostnadene likt mellom landene. Nordisk mobilitetsavtale, der utsenderland delvis finansierer studie plassene til sine studenter er god sekundær løsning der mobiliteten er veldig asymmetrisk. Norge bør inngå tilsvarende avtaler med land vi er strukturelt avhengige av å sende studenter til.

5.1 Studiestøtte til norske studenter i utlandet

For å få tilgang på studiestøtte fra Statens lånekasse for utdanning må søkeren ha tilknytning til Norge. Mottak av studiestøtte, fra Lånekassen eller andre³, før tilknytning ble opparbeidet, skal ikke ekskludere fra tilgang til studiestøtte.

Reglene for tildeling av støtte til utdanning i utlandet må bli mer fleksible. Bruken av utdanningsinstitusjonenes plassering på rankinger som grunnlag for tildeling av studiestøtte må avvikles umiddelbart.

5.1.1 Skolepenger i utlandet

For NSO er gratisprinsippet universelt: Ingen land skal ta skolepenger eller søknadsgebyrer, uavhengig av studentenes nasjonalitet eller bakgrunn. For å verne om gratisprinsippet i Norge, er det viktig å støtte opp om andre land og studentorganisasjoners kamp mot skolepenger, blant annet gjennom deltagelse i globale kampanjer.

I mellomtiden bør Lånekassen gi 70 prosent skolepengestipend for både bachelor- og mastergrader i utlandet. Norge og Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) bør fronte gratisprinsippet i sine utdanningssamarbeid med andre land.

---

² Internasjonale studenter kan studere ett, eller to semester på en institusjon uten å være en del av et bestemt utvekslingsprogram eller avtale

³ [Se Lånekassens forskrifter4 § 2-2F](#)

6. Internasjonalt perspektiv ved norske utdanningsinstitusjoner

De viktigste aktørene i internasjonalisering av høyere utdanning i Norge er utdanningsinstitusjonene selv. Det er her hovedvekten av arbeidet med internasjonalisering må skje. Institusjonenes arbeid med internasjonalisering må ha like mye oppmerksomhet på kontakt med utlandet, som på arbeid med internasjonale studenter og vitenskapelig ansatte som kommer til Norge. Det er fortsatt et mindretall av norske studenter som drar på utveksling. Derfor er det nødvendig av norske institusjoner er sitt ansvar bevisst og arbeider for god internasjonalisering blant norske studenter.

6.1 Institusjonssamarbeid

Høyskoler og universiteter skal arbeide strategisk for å fremme samarbeid og knytte sammen internasjonal forskning og utdanning. Programmet «UTFORSK» er et godt virkemiddel for å oppnå dette, og bør styrkes. Alle fagmiljø skal ha som målsetning at alle utdanningstilbud innen 2020 har minst ett forhåndsgodkjent utvekslingstilbud.

6.1.1 Partnerskap

Partnerskap er tettere institusjonelle samarbeid. Partnerskap består av både forsknings- og utdanningssamarbeid, med både student og forskermobilitet. Rådgivere/studiekonsulenter skal være godt kjent med partners profil og studietilbud. Administrativt skal det være like lett for studenten å ta fag hos partnere som på egen institusjon, og karakterer oppnådd hos partnere skal fremkomme i gradsbeviset. Utdanningsinstitusjonene må legge til rette for at studenter som skal på utveksling har forhåndsgodkjent studierett på emner hos partnerinstitusjonen.

Valg av strategiske partnere og antall partnerskap må baseres på ens egen institusjons mulighet til å vedlikeholde og utvikle partnerskapet, og bør brukes til å videreutvikle det ordinære utdanningstilbudet og forskningen ved institusjonen. Studentene skal medvirke når partnere velges ut, og gjennom hele samarbeidet. Studenttillitsvalgte ved partnerinstitusjoner skal være representert i organer som tar for seg partnersamarbeid. Det skal være studentmedvirkning i beslutningsorganer ved partnerinstitusjonene.

Norske utdanningsinstitusjoner må kreve at deres partnerinstitusjoner er autonome, avholder og respekterer studentvalg, og gir studenter mulighet til å demonstrere på campus.

NSO mener fellesgrader formaliserer samarbeid og gir en trygg og forutsigbar mulighet for studenter til å få internasjonal erfaring. Det bør opprettes flere fellesgrader, under forutsetning av at gratisprinsippet etterleveres. Det skal ikke tas skolepenger for norske studenter i fellesgrader, og heller ikke for internasjonale studenter for den delen av graden som tas i Norge.

Fellesgrader av tilfredsstillende kvalitet oppnås gjennom gjensidige og stabile finansieringsløsninger, og ved at institusjonene arbeider ut fra gjennomslagsrike samarbeidsformer og etablerer doble grader og felles semesterløsninger der hvor dette er hensiktsmessig.

6.1.2 Kunnskapstriangelet

Institusjoner bør tilstrebe og involvere hele kunnskapstriangelet⁴ i sitt internasjonaliseringsarbeid. Relevante offentlige organer, bedrifter og organisasjoner bør involveres og bidra konstruktivt til innhold, praksis og anvendelse av studiene. For norske statseide selskap som opererer i utlandet bør dette være et krav.

6.1.3 Ansattmobilitet og forskningssamarbeid

Norske universiteter og høyskoler utvikler kontinuerlig sitt forskningssamarbeid med institusjoner i utlandet. Slike forskningssamarbeid skal føre til økt mobilitet for vitenskapelige ansatte. Det skal arbeides for at alle vitenskapelige ansatte skal gjennomføre utveksling flere ganger gjennom sin karriere. Slike forskningssamarbeid og utvekslinger mener NSO også skal ha som mål å utveksle studenter sammen med vitenskapelige ansatte.

6.2 Inkludering av internasjonale studenter

For norske studenter som ikke selv drar på utveksling er møtet med internasjonale studenter her hjemme et viktig bidrag til deres egen internasjonalisering. For at møtet mellom norske og utenlandske studenter i Norge skal bidra til faglig, kulturell, og samfunnsmessig utveksling, er det avgjørende at utenlandske studenter i Norge blir godt inkludert i studiemiljøene. I sitt arbeid med inkludering er det viktig at institusjonene forholder seg til mangfoldet i den internasjonale studentmassen, og legger til rette for inkludering uavhengig etnisitet, språk, religiøsitet, livssyn, seksuell orientering, funksjonsnivå, sosial bakgrunn, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.

Institusjonene skal bidra til faglig inkludering og tilrettelegging for deltagelse gjennom blant annet tilpasset undervisningsopplegg, mentorordninger, kollokviégrupper og gruppearbeid.

Institusjonene skal også tilrettelegge for internasjonale studenters sosiale inkludering i studentliv. Dette skal blant annet skje gjennom økonomisk støtte til organisasjoner og studentforeninger som jobber aktivt med inkludering av internasjonale studenter gjennom flerspråklige og internasjonalt orienterte aktiviteter.

Videre skal institusjonene skal ha tilpasset rådgivning, og et semesterstartsopplegg som legger til rette for et godt møte mellom norske og internasjonale studenter. Dette skal også være tilbys masterstudenter.

Institusjonene må tilstrebe deltagelse fra internasjonale studenter i demokratiske prosesser og organer, kvalitetssikring og studieutvikling. Oversettelse skal tilbys med bistand fra institusjonen ved behov.

---

⁴ Samspill mellom utdanning, forskning og innovasjon. En viktig del av EUs 2020-strategi.

6.3 Internasjonale kurs og program

Norske institusjoner bør utvikle minst ett program på både bachelor- og masternivå på et annet språk enn norsk (ikke inkludert språkfag). Dette skal bidra til en bedre og mer forankret internasjonalisering ved norske institusjoner og fagmiljø. Erfaringer fra Finland viser at det er et spesielt stort potensiale innenfor engelskspråklige profesjonsutdanninger på bachelornivå.

6.3.1 Språk

Norske utdanningsinstitusjoner skal selv står fritt til å velge egen språkpolitikk. Dette gir mulighet for å likestille engelsk med norsk som arbeidsspråk. Uavhengig av institusjonens språkpolitikk bør det sikres at viktig informasjon er tilgjengelig både på norsk og engelsk.

Alle universiteter og høyskoler skal tilby gratis norskkurs, samt kurs i akademisk kultur, til alle internasjonale studenter og ansatte. Norskkunnskaper er avgjørende for studenter og ansattes mulighet til inkludering og interaksjon, og bidrar slik til økt kunnskapsspredning, bedre kultur- og samfunnsformidling og gir mulighet til å bli i Norge etter endt utdanning.

Det må fortsatt være mulig å ta eksamen på engelsk i et hvilket som helst fag.

6.3.2 Språk for utvekslende

Tilbudet av språkkurs for utvekslende er i dag ikke dekkende. Den geografiske spredningen av tilbudet må økes, med sikte på å tilby sommerkurs ved flere høyere utdanningsinstitusjoner i Norge. Med samme formål må flere institusjoner gå inn for å avholde TOEFL-tester (Test Of English as Foreign Language).

6.3.3 Oppholdstillatelse og arbeidsmuligheter

Internasjonale studenter skal automatisk få arbeidsvisum inkludert i studievismet, så lenge man kan vise til aktiv studentstatus og progresjon. Internasjonale studenter skal ha lik mulighet som norske studenter til å arbeide ved siden av studiene. Prosessen rundt avklaring av økonomisk situasjon for studenter utenfor EU/EØS (Det europeiske økonomiske samarbeidsområde) må forenkles og tydeliggjøres.

NSO mener at regler for visumfornyelse bør legges om slik at visum gis for lengre perioder basert på inntektsstrøm, i motsetning til tilgjengelige midler på et visst tidspunkt. Studenter og ansatte som kommer for kortere innveksling bør få hurtigbehandlet søknader om oppholdstillatelse.

For at Norge skal trekke til seg flere internasjonale studenter fra land utenfor EØS, mener NSO at prosessen for ansettelses- og oppholdstillatelse etter endt studie må forenkles. Arbeidsmarkedet i Norge vil tjene på å kunne velge blant, og dra nytte av, hele spekteret av kompetansen som utdannes hvert år.

6.3.4 Internasjonale kontorer og internasjonal kompetanse

NSO mener institusjonene må ta ansvar for at en fagstab, avdeling eller et kontor innehar kompetanse og kapasitet til å jobbe systematisk for økt internasjonalisering og utveksling,

samt bistå og tilrettelegge for internasjonale studenter. Slike enheter skal være rådgivende organer for studenter som ønsker å reise ut, samtidig som det skal være et førstelinjetilbud for internasjonale studenter ved institusjonen. Enten alene, eller i samarbeid med andre, må gode og oversiktlige samarbeidsavtaler med utenlandske institusjoner opprettes og formidles til studentene.

NSO mener institusjonene også har et ansvar for å samle og dele erfaringer fra studenter som har vært på utveksling til kommende utvekslingsstudenter. Basert på tilbakemeldingene fra tidligere utvekslingsstudenter bør utvekslingsavtaler mellom institusjonene jevnlig revideres for å sikre at de holder høy faglig kvalitet.

6.4 SIU

Senter for internasjonalisering av utdanning (SIU) har som sin kjernevirksomhet å fremme internasjonalt samarbeid gjennom hele utdanningsløpet. SIU skal i sitt arbeid bidra til spredning av god praksis og løsninger mellom institusjonene, bistå institusjonene i sitt arbeid for kvalitetsheving av internasjonalisering, og som ekspert bidra til å løfte og fremme diskusjonen om internasjonalisering av høyere utdanning i det offentlige rom.

NSO mener SIU i større grad enn i dag bør spre informasjon om inn- og utveksling, også til vitenskapelige ansatte, samt skolere sektoren i internasjonalisering. SIU bør i større grad involveres i opplæringen av styrerepresentanter i sektoren. SIU bør også utvide dagens datagrunnlag om mobilitet, slik at internasjonale helgradsstudenter i Norge kan skilles fra utvekslingsstudenter og utenlandske statsborgere som tar utdanning i Norge.

7. Studentsamarbeid og solidaritet

Menneskerettighetene gir grunnleggende føringer som har betydning også for høyere utdanning og forskning. Spesielt gjelder dette ytringsfriheten og undertrykkende regimers handlinger overfor studenter og forskere.

Norske myndigheter skal bidra til arbeidet med å bygge opp om konvensjoner som beskytter lik tilgang på høyere utdanning, bekjempelse av diskriminering, demokratisk deltakelse, ytringsfrihet, retten til å organisere seg, vern av kultur, og sosiale og økonomiske rettigheter for studenter og forskere. Fremst av disse er De forente nasjoners (FN) konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, som må etterleves. Norske universiteter og høyskoler skal ha etiske retningslinjer for samarbeid med næringslivet og utenlandske institusjoner i tråd med disse målene. Menneskerettighetene og akademisk frihet må fremmes ved inngåelse og oppfølging av alle formaliserte samarbeidsavtaler.

7.1 Internasjonal studentmedvirkning

Alle land bør ha fungerende, uavhengige studentdemokratiske organer. Studenter skal være representert i alle beslutningsorganer og relevante rådgivende organer. Mangel på studentmedvirkning skader studiekvaliteten, og dermed samfunnsnyttene av høyere utdanning.

NSOs internasjonale plattform

Nordiskt Ordförande Möte (NOM) skal sikres observatørplass der det er relevant hos Nordisk Råd og Nordisk Ministerråd.

European Students' Union (ESU) er en viktig aktør i det europeiske sivilsamfunnet og kanal for både norske og andre europeiske lands studenter. Norske myndigheter bør årlig bidra til finansieringen av ESU.

7.2 Den globale studentstemmen

Det er avgjørende at studenter er representert i alle organer som direkte berører deres interesser, også globalt. Det må derfor opprettes et legitimt organ som kan representere studenter i internasjonale fora, som for eksempel i FN. Et slikt organ må bygges på demokratiske og humanitære verdier. NSO og norske myndigheter skal gå i front for opprettelsen av et slikt organ, og stille med ressursene som trengs for å oppnå dette. Det er også nødvendig med stabil finansiering. Organet skal arbeide for å sikre studentenes interesser ved å fremme studenters krav og perspektiver globalt.

7.3 Studentsamarbeid

Studenter har rett til å være endringsaktører i sine samfunn. Studentbevegelser står ofte først i kampen for reform og utvikling. Samarbeid på tvers av landegrenser er viktig for å spre erfaringer og informasjon om studentdemokratisk arbeid for slik å styrke og motivere studentdemokratier i land hvor studentenes mulighet til organisering og engasjement er utfordret. Slike samarbeid gir gjensidig utbytte for de involverte parter og styrker også ens egen bevegelses kapasiteter.

NSO støtter opp om studentdrevet solidaritetsarbeid fra organisasjoner og initiativer som retter oppmerksomhet mot studenter som kjemper for fred, demokrati og menneskerettigheter.

7.4 Akademisk frihet

Akademikere og studenter skal sikres akademisk frihet og mulighet til å delta i samfunnsdebatter. Politisk undertrykking og angrep på akademisk frihet skader kvaliteten og tilliten til utdanning og forskning. NSO støtter opp om ordninger som hjelper undertrykte forskere og studenter.

7.4.1 *Scholars at Risk*

Det internasjonale nettverket *Scholars at Risk* setter søkelys på akademisk frihet og ytringsfrihet. Den viktigste aktiviteten i nettverket er å gi midlertidige arbeidsmuligheter for akademikere som på grunn av trusler eller sensur ikke kan utføre sitt vitenskapelige arbeid i hjemlandet. Flere norske institusjoner bør ta imot forskere gjennom dette nettverket og inkludere dette arbeidet i sine strategiske planer.

7.4.2 *Students at Risk*

Students at Risk er en prøveordning der politisk utviste studenter får fullføre utdanningen sin i Norge. Det er viktig for NSO at studentene returnerer til sitt hjemland når situasjonen tillater det. NSO mener ordningen bør utvides og gjøres permanent.

Mangel på engelskspråklige studieprogrammer i Norge begrenser hvor mange studenter ordningen når. NSO har som mål å spre Students At Risk til de andre nordiske landene, med et langsiktig mål om at ordningen blir etablert på europeisk nivå.

7.5 Utdanningsbistand

Utdanningsbistand er den mest effektive formen for å yte bistand og for å utjevne sosiale ulikheter. Likevel lider utdanning av en økende interesse for raske målbare resultater i bistandsarbeid. Bistandsarbeid må være langsiktig og brukes som et middel for å gi flere muligheten til å ta høyere utdanning av høy kvalitet.

Størsteparten av norsk utdanningsbistand går til grunnutdanning. Dette er viktig for å oppnå FNs bærekraftsmål. NSO mener imidlertid at bærekraftig utvikling ikke kan oppnås dersom høyere utdanning og forskning neglisjeres. Andelen av det norske bistandsbudsjettet til oppbygging av høyere utdanning og forskningsmiljøer må økes for å bygge opp sterke fagmiljøer i utviklingsland.

NSO skal arbeide for å realisere bærekraftsmålene innenfor utdanning. Det er viktig at høyere utdanning får en mer sentral plass i arbeidet med bærekraftsmålene, spesielt innenfor lik rett til utdanning, livslang læring, likestilling og mangfold og kompetanse for fremtiden.

NSO skal jobbe for å påvirke UNESCOs styringskomité om utdanning for alle.